

Elektronisch stemmen is strijdig met de grondwet

Opinie

In Automatisering Gids van 11 januari jongstleden stelt Peter van der Wel dat de invoering van elektronisch stemmen in Nederland onafwendbaar is en dat de bezwaren slechts koudwatervrees zijn. De negatieve kritiek vergelijkt hij met soortgelijke kritiek tijdens de doorbraak van telegrafie in 1838. Als iemand de fundamentele van onze democratie vergelijkt met een telegraaflijn, dan is juist extra waakzaamheid geboden vindt Lucas Kruijswijk.

Er is helemaal geen reden om aan te nemen dat de beveiligingsrisico's bij elektronisch stemmen kunnen worden weggenomen. Bovendien ontstaat met het elektronisch stemmen de mogelijkheid dat kiezers samen stemmen. Door de kiezers de gang naar het stembureau te laten maken en het stembiljet in het stembureau te laten invullen, is samen stemmen niet mogelijk en is de vrijheid van de stem volledig gegarandeerd.

Misschien moeten we dit veranderen. Maar wat zijn precies de argumenten, dat we hier in de vorige eeuw wel waarde aan hebben gehecht en nu opeens niet meer? En is het wel terecht? Er zijn immers in Nederland nog veel gezinnen (bijvoorbeeld uit andere culturen) waarbij de vrouw nog onderdrukt wordt.

Voorts kan de overheid hiermee in juridische problemen komen. De Grondwet (artikel 53) en internationale verdragen vereisen dat er in het geheim gestemd wordt. Letterlijk betekent dat dat de handeling van het stemmen in het geheim moet geschieden. Met andere woorden, als iemand alleen stemt en vervolgens zijn stem aan

iemand anders verteld, dan heeft hij nog steeds in het geheim gestemd en is er nog steeds sprake van een 'geheime stemming' zoals de Grondwet vereist. Als twee mensen samen stemmen, dan is er geen sprake van geheime stemming.

limiteerd stemmen via internet, zodat hele gezinnen samen kunnen stemmen, of religieuze groeperingen, kan moeilijk een geheime stemming genoemd worden.

Dit is aan het ministerie van Binnenlandse Zaken voorge-

GEHEIME STEMMING IS EEN RECHT EN EEN PLICHT

Natuurlijk is het zo dat het recht om te stemmen belangrijker is dan dat het zeker is dat de stem in het geheim wordt gemaakt. Hulp aan gehandicapten, per brief stemmen voor mensen in het buitenland of per machtiging stemmen, is dan ook aanvaardbaar. Het idee van onbemande stemzuilen of stemmen via geldautomaten is dubieus, omdat de overheid hier dezelfde service aan de kiezer kan voorschotelen waarbij wel zeker is dat in het geheim wordt gestemd (door gewoon een stembureau te openen). Het onge-

legd. Het ministerie heeft het standpunt dat de overheid slechts een 'facilitaire' verantwoordelijkheid heeft en er enkel voor hoeft de zorgen dat de kiezer de 'mogelijkheid' heeft om in het geheim te kiezen. Samen stemmen mag dus gewoon. Als dit inderdaad de juiste interpretatie is, waarom staat er dan niet in de Grondwet en het internationale recht 'het recht om in het geheim te stemmen' in plaats van 'geheime stemming'?

Het ministerie verdedigt haar standpunt door te verwijzen

naar Kamerstukken toen het Grondwetsartikel werd aangenomen. Deze stukken geven op dit punt niet volledig uitsluitel, maar zijn enigszins in het voordeel van het standpunt van het ministerie. Maar er zijn ook andere stukken, bijvoorbeeld van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties (dat in deze kwestie ook als internationaal gerechtshof kan optreden).

Het meest expliciet hierover is echter de OVSE (Organisatie voor Europese Samenwerking). Gebaseerd op het internationale recht heeft de OVSE 'Guidelines for reviewing a legal framework for elections' opgesteld. Deze 'guidelines' zijn te vinden op <http://www.osce.org/odihr/documents/guidelines/>. Daar staat in: '... The principle of secrecy of the vote requires that election regulations underline that secret voting is not only a right on the part of the voter, but an absolute obligation. In this regard the most frequent abuse is 'family voting', which is still a relatively common practice in many OSCE countries. ...'

Wordt deze passage gecombineerd met het feit dat het standpunt van het ministerie niet overeenkomstig is met de huidige praktijk en geen garantie vormt voor de vrijheid van de stem, dan lijken de plannen van het ministerie opeens helemaal niet zo onafwendbaar.

LUCAS B. KRUIJSWIJK

Bijdragen in de rubriek *Opinie* staan los van de redactionele opvattingen van AG. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te redigeren en in te korten. Bijdragen voor de rubriek kunnen worden gestuurd aan: ag@wkth.nl onder vermelding van 'opinie'.